

Raadsvoorstel

Status: Voorbereidend besluitvormend

Agendapunt:	3
Onderwerp:	Vervolgonderzoek zwembaden
Datum:	11 oktober 2022
Portefeuillehouder:	drs. J.W. Uitslag
Decosnummer:	1500
Informant:	Leo Kortstee l.kortstee@dalfsen.nl (0529) 488346

Voorstel:

1. Het Eindrapport vervolgonderzoek zwembaden van Synarchis en jaarverslag 2022 voor kennisgeving aan te nemen;
2. In te stemmen met de verbetermaatregelen en hiervoor een krediet beschikbaar te stellen van € 570.000,- (begrotingswijziging 004/2023);
3. De claim 'Motie verduurzaming gemeentelijke gebouwen' van € 252.000 op de algemene reserve reeds bestemd (2016) in te zetten;
4. Af te wijken van artikel 9.2 van de Financiële Verordening gemeente Dalfsen 2020 in verband met de te vormen bestemmingsreserve in relatie met de afschrijvingstermijn;
5. Een bestemmingsreserve kapitaallasten zwembaden te vormen ad. € 570.000,- en de reserve te voeden door een bijdrage van € 252.000 vanuit de algemene reserve reeds bestemd, een bijdrage van € 60.000 uit de voorziening onderhoud gebouwen, het restant ad. € 258.000 vanuit de algemene reserve vrij besteedbaar en de jaarlijkse kapitaallast van € 38.000 te onttrekken aan de bestemmingsreserve (15 jaar);
6. De begrotingswijziging 004/2023 vast te stellen en de financiële consequenties voor het krediet van € 570.000 en de meerjarige effecten te verwerken in de reguliere P&C Cyclus.

Inleiding:

“Sport en bewegen horen bij een actief en gezond leven. Het is een vliegwieltje voor veiligere buurten, betere prestaties op school, betere gezondheid, maar ook voor respect en tolerantie. Het samen doen en beleven vinden we belangrijk in de huidige tijd. Dat vraagt aantrekkelijke en toegankelijke openbare ruimte en goede sportvoorzieningen. We kijken naar de capaciteit van onze voetbalvelden, vervanging van kunstgrasvelden en blijven werken aan optimalisatie en het aantrekkelijker maken van onze zwembaden.” Bovenstaande visie komt uit het Coalitiedocument 2022 – 2026 “Veel te doen in Dalfsen”. Deze visie laat zien waarom de gemeente Dalfsen het belangrijk vindt dat er aandacht is voor bewegen en sporten en de taak die wij als eigenaar van de zwembaden hebben om deze goed te onderhouden, te optimaliseren en aantrekkelijker te maken. Hierbij speelt bij de zwembaden ook de in het coalitiedocument genoemde energie- en warmtetransitie een belangrijke rol. “De energie die we blijven gebruiken willen we duurzaam opwekken en lokale opwek willen we stimuleren. Dit kan onder andere door het bouwen van windmolens en het plaatsen van zonnepanelen, maar ook is er sprake van nieuwe technieken. Als deze praktisch uitvoerbaar zijn, staan wij hier open voor, wel blijft bij elke vorm van energieopwekking een goede ruimtelijke inpassing van belang.” Bij de gemeentelijk gebouwen is de ambitie deze gasloos te maken.

Begin 2021 heeft u over de toekomst van de gemeentelijke zwembaden besloten te koersen op de optie: optimalisatie van de bestaande exploitatie van de twee openluchtbaden-, enerzijds door verlaging van de kosten en anderzijds door verhoging van de opbrengsten, waarbij de uitdaging is het aantal bezoekers te behouden. Via de door Adviesgroep Synarchis opgestelde rapportage “Eerste concretisering toekomstperspectief zwembaden gemeente Dalfsen d.d. 6 januari 2022 is een eerste concretisering aangeleverd. Hierin zijn de belangrijkste bevindingen en richtinggevend verbetervoorstellen gedaan, waarbij is afgesproken dat deze verbetervoorstellen (in totaal 15) worden uitgewerkt met als resultaat: enerzijds de (mogelijk) nog in 2022 eenvoudig te realiseren verbetervoorstellen (quick wins) en anderzijds de mogelijk te realiseren verbetervoorstellen voor de wat langere termijn. Via raadsmemo Vervolgonderzoek zwembaden – quick wins bent u in april 2022 geïnformeerd over de stand van zaken van dit onderzoek en de in het zwembadseizoen 2022 doorgevoerde quick wins. Inmiddels heeft Adviesgroep Synarchis het Eindrapport vervolgonderzoek zwembaden d.d. 20 juni 2022 aangeleverd, waarbij de 15 verbetervoorstellen verder zijn uitgewerkt en de (verwachte) maatschappelijke en financiële consequenties in beeld zijn gebracht.

Naast bovenstaand onderzoek liep tegelijkertijd een afzonderlijk onderzoek naar mogelijke verduurzaming van de gemeentelijke openluchtbaden. Aangezien beide onderzoeken de gemeentelijke zwembaden betreffen, is het ook logisch in dit raadsvoorstel tegelijkertijd ook het afzonderlijk verricht onderzoek naar mogelijkheden van verduurzaming zwembaden hierin mee te nemen. Dit voorstel betreft:

- de verbetervoorstellen voor de langere termijn, inclusief de te maken principiële keuzes;
- voorstel voor verduurzaming van de zwembaden.

Argumenten:

1.1. inzicht in de verbetervoorstellen voor de langere termijn, inclusief te maken principiële keuzes
In fases heeft Adviesgroep Synarchis de 15 richtinggevend verbetervoorstellen uitgewerkt, waarbij ook de in het zwembadseizoen 2022 doorgevoerde quick wins in het Eindrapport zijn opgenomen. Het Eindrapport vervolgonderzoek zwembaden van Adviesgroep Synarchis d.d. 20 juni 2022 treft u bijgevoegd aan. Zoals eerder aangegeven willen we de verbetervoorstellen op langere termijn waarvoor besluitvorming door u als gemeenteraad mogelijk en noodzakelijk is aan u voorleggen, inclusief de te maken principiële keuzes. Om hier gericht over te kunnen spreken en meer afgewogen besluitvorming mogelijk te maken, hebben wij het jaarverslag 2022 openluchtbaden Gerner en de Meule gemaakt. Hierin treft u, naast meer en gerichtere informatie over de twee openluchtbaden, ook de (resultaten van de) uitgevoerde enquête onder gebruikers van de openluchtbaden aan.

2.1 verbetervoorstellen 2 (spraypark op ligweide), 6 (afschaffen van zwemlessen), 9 (beperking openstelling) en 15 (verzelfstandiging van exploitatie) niet overnemen

- verbetervoorstel 2 (spraypark op ligweide) is niet passend

Voorstel 2 (spraypark op ligweide) betreft aanleg van sprayparken. Dit zijn inderdaad mooie voorzieningen die gepaard gaan met forse investeringen. De gemeentelijke openluchtbaden zijn in eerste instantie plekken bedoeld om te zwemmen, aangevuld met recreatieve elementen die ondersteunend zijn. Sprayparken passen, qua kosten en qua voorziening, niet bij het doel en de uitstraling van de gemeentelijke openluchtbaden. Dit nog los van overige punten, zoals benodigde ruimte, etc.

- verbetervoorstel 6 (afschaffen van zwemlessen) past niet bij het belang dat elk kind zwemles moet kunnen volgen

Voorstel 6 (afschaffen zwemlessen) betekent dat de openluchtbaden wegvallen als zwemleslocatie en kinderen op andere locaties zwemlessen moeten volgen. Dit terwijl we zien dat de vraag naar zwemlessen toeneemt en dat bij uitwijk naar andere zwemlocaties sprake zal zijn van substantieel hogere kosten wat mogelijk bezwaarlijk is voor bepaalde gezinnen of zelfs gezinnen kan doen besluiten hun kind geen zwemles te laten volgen.

- verbetervoorstel 9 (beperking openingstijden) past niet bij het bezoekgedrag

Voorstel 9 (beperking openstelling) betreft de inperking van dagelijkse openingstijden. Zoals bekend hebben de openluchtbaden zeer ruime openingstijden. Deze kunnen worden beperkt. Jarenlang was in de periode tot aan de zomervakantie op maandag t/m vrijdag: 10.00 tot 14.00 uur en de zondagen (13.00 tot 16.45 uur) sprake van een zeer beperkt aantal bezoekers. Echter dit was dit seizoen niet het geval. Sterker nog wat je ziet en hoort, o.a. ook via de ingevulde enquête is dat veel gebruikers graag nog ruimere openingstijden en een langere openstellingsperiode willen.

- op dit moment geen reden te zien voor verbetervoorstel 15 (verzelfstandigen van exploitatie)

Voorstel 15 (verzelfstandigen van exploitatie) betreft mogelijkheden tot verzelfstandiging van de exploitatie van de openluchtbaden. Als gemeente hebben wij nu de volledige regie over exploitatie en gebruik en dragen wij het volledig financieel risico. Qua exploitatie kan ervoor worden gekozen om het beheer op afstand te plaatsen c.q. te verzelfstandigen, waarbij er meerdere beheervormen mogelijk zijn. Belangrijkste redenen hiervoor zijn vaak de verwachting dat een afzonderlijke organisatie beter in staat is effectief en efficiënt te ondernemen of dat vanuit een kerntakendiscussie besloten wordt geen uitvoeringstaken meer te verrichten. Duidelijk is dat een afzonderlijke organisatie met als uitvoeringstaak exploitatie en gebruik in de regel efficiënter kan opereren dan een organisatie die onderdeel uitmaakt van een grotere organisatie. Echter dit vraagt ook afstand tot de uitvoering en duidelijke meerjarige contractafspraken. Zeker in een snel veranderende samenleving waarbij je merkt dat er keuzes moeten worden gemaakt m.b.t. de openluchtbaden en waarbij de exploitatie volop in ontwikkeling is, zien we op dit moment niet de meerwaarde over te gaan tot verzelfstandiging van de openluchtbaden.

2.2 inzicht in de wijze hoe burgemeester en wethouders uitvoering willen geven aan de overige verbetervoorstellen

Verschillende verbetervoorstellen betreffen geen principiële keuzes en behoren tot de bevoegdheid van burgemeester en wethouders. In hoofdstuk 4 (gerealiseerde quick wins in 2022 en de te realiseren verbetervoorstellen in 2023) van bijgevoegd jaarverslag 2022 geven wij als burgemeester en wethouders aan hoe wij aan de betreffende verbetervoorstellen uitvoering willen geven. Dit ziet er samengevat als volgt uit:

- Voorstel 1 (speeltoestellen): voorlopig niet overgaan tot plaatsing van een air trampoline bij openluchtbad Gerner, nader onderzoek doen naar de mogelijkheid van het plaatsen van een waterglijbaan bij openluchtbad de Meule en gericht kijken naar aanschaf spelmateriaal;
- Voorstel 3 (schaduwdoeken): koersen op meer schaduwplekken via aanplant van bomen;

- Voorstel 4 (esthetische aanpassingen): gekoerst wordt op het ophangen van tekeningen van schoolkinderen;
- Voorstel 5 (aanbieden horecavoorziening met terras): gekoerst wordt op verdere uitwerking gezonde snack via pilot healthy meal, waarbij voorlopig geen verdere uitbreiding van het aantal picknickbanken plaatsvindt;
- Voorstel 7 (meer verhuur aan organisaties): de mogelijkheden hiertoe worden via ervaringen elders onderzocht, maar wij staan er vooralsnog niet afwijzend tegenover;
- Voorstel 8 (intensivering activiteiten en evenementen): uitbreiding samenwerking vindt plaats met jongerenwerk van Saam welzijn en ook worden nieuwe activiteiten opgepakt;
- Voorstel 11 (inzet vrijwilligers): gebruikers openluchtbaden die hebben aangegeven als vrijwilliger werkzaamheden te willen verrichten worden persoonlijk benaderd;
- Voorstel 10 (inzet goedkopere medewerkers) en voorstel 12 (inzet mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt): eind 2022 pakken wij dit op in een personeelsplan 2023 en verder;
- Voorstel 13 (hogere zwemlestarieven of aanbod van zwemlessen door een andere partij): conform besluitvorming vindt vanaf 2022 voor een periode van vier jaar trapsgewijze verhoging van het zwemlestarief met € 8,- per jaar plaats;
- Voorstel 14 (verbeteren website/social media): de bedoeling is om nog actiever te worden op Facebook en gebruik te gaan maken van Instagram.

2.3 verduurzamen door gasloos maken openluchtbaden

In beide zwembaden wordt zowel elektriciteit (circa 70.000 kWh per jaar per zwembad) als gas (circa 20.000 – 25.000 m³ per zwembad) verbruikt. Het gas wordt grotendeels gebruikt voor het opwarmen van het zwemwater en voor een kleiner deel voor douchewater en gebouwverwarming. Voor het opwarmen van het zwemwater wordt het meeste gas verbruikt met name voorafgaand, maar ook in de openingsfase in de maanden april en mei. Het verschil tussen de buitentemperatuur en het zwemwater is dan het grootst.

Om het warmteverlies te beperken zijn de bassins van zowel Gerner als de Meule voorzien van afdekdeken. Daarnaast hebben beide zwembaden zonnecollectoren waarin het zwemwater direct door de zon wordt opgewarmd. Het mooiste zou zijn als het zwemwater alleen door deze zonnecollectoren op temperatuur kon worden gebracht maar helaas lukt dat niet altijd en dus met name in april en mei niet. In die gevallen wordt aanvullende warmte opgewekt door gasgestookte ketels.

De gasketels van beide zwembaden zijn van bouwjaar 1994 en dus bijna dertig jaar oud. De ketel van zwembad Gerner is niet meer bedrijfszeker en moet op korte termijn vervangen worden. Als alternatief voor een nieuwe gasketel is de toepassing van elektrische warmtepompen onderzocht zodat het zwembad gasloos kan worden gemaakt. Gelijktijdig is dit ook onderzocht voor openluchtbad de Meule en de uitkomst is dat in beide zwembaden warmtepompen kunnen worden toegepast.

3.1 inzetten budget verduurzaming gemeentelijke gebouwen

In 2016 heeft de gemeenteraad besloten om budget toe te kennen voor het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen. Criteria die gemeenteraad hiervoor destijds heeft meegegeven, zijn: het gebouw blijft in gemeentelijk bezit en de terugverdientijd is maximaal 15 jaar. De claim van € 252.000 is het restant hiervan en het gasloos maken van de zwembaden voldoet aan de gestelde criteria.

4.1 tegemoetkomen aan suggestie inzet reserves

Hiermee komen we tegemoet aan uw suggestie om gebruik te maken van onze reserves zodat de exploitatie niet belast wordt met de kapitaallasten van deze investering. De afwijking van de verordening betreft een kortere afschrijvingsduur dan 25 jaar (in dit geval 15 jaar) die in artikel 9.2 als ondergrens is vermeld.

Kanttekeningen en risico's

2.1 beperking openingstijden leidt tot lagere kosten

Inperking van openingstijden leidt direct tot lagere personeelskosten. Dit is niet het geval indien de huidige openingstijden ongewijzigd blijven.

2.1 te weinig vernieuwend

De mogelijkheid bestaat dat alleen "op de winkel" gepast wordt. De praktijk is anders. Met name de bedrijfsleider is samen met het overige zwembadpersoneel volop in beweging om te zorgen dat de openluchtbaden volop in ontwikkeling zijn en blijven en attractief voor de huidige en toekomstige gebruikers van de openluchtbaden. Dit alles met inachtneming van doel en uitstraling van de openluchtbaden.

2.3 toepassen nieuwe technologie

Het toepassen van warmtepompen is een nieuwe technologie en nog volop in ontwikkeling. Ervaringen van zwembaden die zijn overgestapt naar warmtepompen zijn positief, maar er blijft altijd een kans dat er (onverwachte) problemen ontstaan.

2.3 energieneutraal maken is niet meegenomen

Niet meegenomen is het energieneutraal maken van beide openluchtbaden. Energieneutraal houdt in dat de verbruikte elektrische energie duurzaam wordt opgewekt op of nabij het object. Dat kan door het toepassen van bijvoorbeeld zonnepanelen of een windmolen. Op de daken van zowel Gerner als de Meule kunnen geen zonnepanelen worden toegepast omdat daarop de zonne-energiesystemen zijn aangelegd. Andere plekken voor zonnepanelen zijn bij beide openluchtbaden niet direct beschikbaar. De mogelijkheden voor het energieneutraal maken van de openluchtbaden moet nog verder worden onderzocht.

Alternatieven:

2.1 voorgestelde voorziening wel passend bij ambitieniveau te vinden

U kunt ervoor kiezen het ambitieniveau aan te passen en de aanleg van sprayparken met bijbehorende financiële consequenties wel passend te vinden bij doel en uitstraling van de gemeentelijke openluchtbaden.

2.1 inperking openingstijden is mogelijk

Jarenlang was in de periode tot aan de zomervakantie op maandag t/m vrijdag: 10.00 tot 14.00 uur en de zondagen (13.00 tot 16.45 uur) sprake van een zeer beperkt aantal bezoekers. U kunt ervoor kiezen burgemeester en wethouders opdracht te geven tot inperking van de openingstijden. Wel zullen verschillende bezoekers hun bezoekgedrag dan moeten aanpassen. De meest geschikte momenten hiervoor zijn:

- a. maandag t/m vrijdag: 10.00 tot 14.00 uur met een totale kostenbesparing per seizoen van € 20.000,-;
- b. zondagen met als uitzondering open bij een temperatuur vanaf 25 graden met een totale kostenbesparing per seizoen van € 8.000,-.

Ook levert dit nog een grotere kostenbesparing op in verband met lagere kosten voor o.a. energie, chemicaliën en waterverbruik.

2.1 exploitatie openluchtbaden als geen kerntaak te beschouwen

Qua exploitatie kan ervoor worden gekozen om het beheer op afstand te plaatsen c.q. te verzelfstandigen. Zoals aangegeven, zien we in een snel veranderende samenleving waarbij je merkt dat er keuzes moeten worden gemaakt m.b.t. de openluchtbaden en waarbij de exploitatie volop in ontwikkeling is niet de meerwaarde over te gaan tot verzelfstandiging van de openluchtbaden.

2.3 vervanging door gasketels

Er kan gekozen worden de huidige gasketels door nieuwe gasketels te vervangen. Rekening houdend met de huidige hoge gasprijzen gaan we, qua energie, veel hogere kosten betalen. Deze extra kosten

blijven bij overgang naar warmtepompen beperkter omdat geen gas wordt gebruikt en de warmtepompen zichzelf terugverdienen. Ook zetten we dan geen stappen in het gasloos maken van gemeentelijke gebouwen.

Duurzaamheid:

Overgaan op elektrische warmtepompen past bij gemeentelijke duurzaamheidsambitie

Als gemeente koersen we op het gasloos maken van gemeentelijke gebouwen. Door toepassing van elektrische warmtepompen worden de openluchtbaden gasloos, passend bij de gemeentelijke duurzaamheidsambitie.

Financiële dekking:

Aanvullend krediet noodzakelijk

Dekking vindt plaats uit de reguliere exploitatie. Realisatie van elektrische warmtepompen vraagt een investering van € 570.000,-. Hiervan wordt vanuit de claim 'Motie verduurzaming gemeentelijke gebouwen' € 252.000 vanuit de algemene reserve reeds bestemd (2016) ingezet, een bijdrage van € 60.000 uit de voorziening onderhoud gebouwen en het restant ad. € 258.000 vanuit de algemene reserve vrij besteedbaar.

Communicatie:

Na uw besluit informeren wij via een persbericht inwoners van de gemeente Dalfsen.

Vervolg:

Op basis van uw besluitvorming vindt nadere uitwerking plaats.

Bijlagen:

- Eindrapport vervolgonderzoek zwembaden d.d. 20 juni 2022 van Adviesgroep Synarchis;
- Jaarverslag 2022 openluchtbaden Gerner en de Meule;
- Begrotingswijziging verduurzaming zwembaden.

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris /algemeen directeur,
H.J. van der Woude

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Dalfsen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 11 oktober 2022, nummer 1500;

overwegende dat begin 2021 over de toekomst van de gemeentelijke zwembaden besloten is te koersen op de optie: optimalisatie van de bestaande exploitatie van de twee openluchtbaden, enerzijds door verlaging van de kosten en anderzijds door verhoging van de opbrengsten;

gelet op de door Adviesgroep Synarchis opgestelde rapportage "Eerste concretisering toekomstperspectief zwembaden gemeente Dalfsen d.d. 6 januari 2022;

gelet op de raadsmemo Vervolgonderzoek zwembaden – quick wins waarbij in april 2022 is geïnformeerd over de stand van zaken van dit onderzoek en de in het zwembadseizoen 2022 doorgevoerde quick wins;

gelet op het Eindrapport vervolgonderzoek zwembaden d.d. 20 juni 2022 van Adviesgroep Synarchis, waarbij de 15 verbetervoorstellen verder zijn uitgewerkt en de (verwachte) maatschappelijke en financiële consequenties in beeld zijn gebracht;

gezien naast bovenstaand onderzoek tegelijkertijd een afzonderlijk onderzoek naar mogelijke verduurzaming van gemeentelijke zwembaden liep;

gezien het logisch is tegelijkertijd ook het afzonderlijk verricht onderzoek naar mogelijkheden van verduurzaming zwembaden mee te nemen

b e s l u i t :

1. Het Eindrapport vervolgonderzoek zwembaden van Synarchis en jaarverslag 2022 voor kennisgeving aan te nemen;
2. In te stemmen met de verbetermaatregelen en hiervoor een krediet beschikbaar te stellen van € 570.000,- (begrotingswijziging 004/2023);
3. De claim 'Motie verduurzaming gemeentelijke gebouwen' van € 252.000 op de algemene reserve reeds bestemd (2016) in te zetten;
4. Af te wijken van artikel 9.2 van de Financiële Verordening gemeente Dalfsen 2020 in verband met de te vormen bestemmingsreserve in relatie met de afschrijvingstermijn;
5. Een bestemmingsreserve kapitaallasten zwembaden te vormen ad. € 570.000,- en de reserve te voeden door een bijdrage van € 252.000 vanuit de algemene reserve reeds bestemd, een bijdrage van € 60.000 uit de voorziening onderhoud gebouwen, het restant ad. € 258.000 vanuit de algemene reserve vrij besteedbaar en de jaarlijkse kapitaallast van € 38.000 te onttrekken aan de bestemmingsreserve (15 jaar);
6. De begrotingswijziging 004/2023 vast te stellen en de financiële consequenties voor het krediet van € 570.000 en de meerjarige effecten te verwerken in de reguliere P&C Cyclus.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dalfsen in zijn openbare vergadering van 28 november 2022.

De raad voornoemd,

de voorzitter,
drs. E. van Lente

de griffier,
drs. J. Leegwater